

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
W ZESPOLE SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH NR 1
IM. JANA SZCZEPANIKA W KROŚNIE**

Krosno, styczeń 2024 r.

WSTĘP

Z dniem 15 lutego 2024 roku wszystkie podmioty prowadzące działalność oświatową, opiekuńczą, wychowawczą, resocjalizacyjną, religijną, artystyczną, medyczną, rekreacyjną, sportową lub związaną z rozwijaniem zainteresowań, jak również świadczących usługi hotelarskie oraz turystyczne, a także prowadzących inne miejsca zakwaterowania zbiorowego, do których uczęszczają albo w których przebywają lub mogą przebywać dzieci, zobowiązane są do opracowania i wdrożenia w czasie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy przygotowanych standardów.

Standardy te są zbiorem zasad, które stawiają ochronę dziecka w centrum działań i wartości organizacji, tym samym pomagają tworzyć bezpieczne, wolne od przemocy i przyjazne środowisko we wszystkich podmiotach działających na rzecz dzieci. Zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz.1606) organy zarządzające takimi placówkami, jak i organizatorzy tego rodzaju działalności mają obowiązek wdrożyć standardy dostosowane do charakteru i rodzaju podmiotu lub prowadzonej działalności.

Wprowadzenie opracowanych standardów to jasny i czytelny komunikat dla personelu placówki, dzieci oraz dla ich opiekunów, o tym, że w codziennej pracy z małoletnim uwzględniane jest dobro dziecka oraz jego praw do życia i rozwoju w bezpiecznym otoczeniu.

Rozdział I

ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY MAŁOLETNIM A PERSONELEM PLACÓWKI

Istotą działania na rzecz dziecka oraz poprawy jego funkcjonowania jest kierowanie się jego dobrem. Personel szkoły powinien mieć na uwadze kwestię bezpieczeństwa uczniów oraz wszelkie działania związane z profilaktyką przemocy. Pracownicy szkoły w kontakcie z uczniami powinni kierować się zasadą podmiotowości, szacunku oraz brać pod uwagę jego indywidualne możliwości i potrzeby.

Mając na uwadze w/w kwestie personel zobowiązany jest do realizowania wszelkich działań zgodnie z nimi. Niedopuszczalne jest stosowanie jakiegokolwiek rodzaju przemocy wobec dziecka/ucznia. Personel szkoły zobowiązany jest do podejmowania próby nawiązywania i utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi opartej na zaufaniu, szacunku i podmiotowości.

W związku z tym wszyscy pracownicy (pedagogiczni, pracownicy obsługi oraz administracji) w **relacji** z małoletnimi powinni kierować się następującymi zasadami:

- zachowuj cierpliwości i szacunek,
- słuchaj uważnie oraz udzielaj odpowiedzi adekwatnie do wieku małoletniego i do sytuacji,
- nie lekceważ i nie zawstydzaj dziecka,
- nie upokarzaj ani nie obrażaj małoletniego,
- nie krzycz na dziecko w sytuacji innej niż wynikająca z zagrożenie bezpieczeństwa jego lub innych osób,
- nie ujawniaj informacji wrażliwych dotyczących dziecka (wizerunek dziecka, informacje o sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej) osobom nieuprawnionym, w tym innym dzieciom,
- informuj dziecko o podejmowanych w jego sprawie decyzjach i działaniach,
- nie używaj wulgarnych słów, gestów i żartów,
- nie czynь obraźliwych uwag oraz nie nawiązuj do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej,

- poinformuj dzieci , że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć i oczekiwać odpowiedniej reakcji (zgodnie z przyjętymi procedurami),
- nie bij, nie szturhaj, nie popychaj ani w jakikolwiek sposób nie naruszaj integralności fizycznej małoletniego,
- nigdy nie dotykaj dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny,
- zawsze bądź przygotowany na wyjaśnienie swoich działań,
- w przypadku dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek nie śpij z małoletnim w jednym pokoju,
- kontaktuj się z dzieckiem w godzinach pracy, w celach wychowawczych i edukacyjnych,
- pamiętaj, że właściwą formą komunikacji z małoletnimi i ich rodzicami lub opiekunami są kanały służbowe (e-dziennik, email, telefon służbowy).

Rozdział II

ZACHOWANIA NIEDOZWOLONE WOBEC MAŁOLETNICH

Wszystkimi zachowaniami niedozwolonymi wobec małoletnich są wszelkie formy przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej i seksualnej. Dotyczy to zachowań ze strony pracowników szkoły, rówieśników, członków rodziny i najbliższego otoczenia małoletniego oraz osób nieznanych dziecku.

Przemoc fizyczna:

- popychanie, szarpanie, ciągnięcie za włosy, kopanie,
- uderzenie ręką lub z użyciem przedmiotu,
- rzucanie przedmiotami,
- duszenie, przypalanie, trucie, oblewanie wrzątkiem,
- umyślne spowodowanie wypadku,
- narażenie na niebezpieczeństwo,

- bicie,
- krępowanie ruchów.

Przemoc psychiczna:

- pogróżki, szantaże i wyzwiska,
- upokarzanie, poniżanie, umniejszanie i wyśmiewanie,
- nadmierna i niekonstruktywna krytyka oraz bezpodstawne oskarżenia,
- wrogie gesty i manipulacja,
- ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi.

Przemoc ekonomiczna:

- niszczenie cudzej własności i kradzież,
- kontrolowanie wszystkich wydatków i wydzielanie pieniędzy,
- zabieranie pieniędzy.

Przemoc seksualna:

- gwałt, świadome zadanie bólu podczas współżycia,
- stosowanie presji i szantażu, gdy nie masz ochoty do współżycia,
- zmuszanie do czynności seksualnych lub współżycia z osobami trzecimi,
- wymuszanie czynności seksualnych, bez zgody,
- dotykanie miejsc intymnych i innych części ciała wbrew woli,
- zmuszanie do oglądania treści pornograficznych,
- zmuszanie do masturbacji.

Cyberprzemoc:

- nękanie w sieci,
- wysyłanie obraźliwych komentarzy,
- manipulacja zdjęciami,
- doxing (rozpowszechnianie prywatnych danych lub informacji o danej osobie w celu jej szkalowania),
- sexting (forma komunikacji elektronicznej, w której przekazem jest seksualnie sugestywny obraz lub treść),
- child grooming (działania podejmowane w celu zaprzyjaźnienia się i nawiązania więzi emocjonalnej z dzieckiem, aby zmniejszyć jego opory i później je seksualnie wykorzystać. Jest to także mechanizm używany, by nakłonić dziecko do prostytucji czy udziału w pornografii dziecięcej.).

Rozdział III

ZASADY I PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB POSIADANIA INFORMACJI O KRZYWDZENIU MAŁOLETNIEGO

Wszyscy pracownicy pedagogiczni i niepedagogiczni w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia, że małoletni doświadcza przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej lub zaniedbania, zobowiązani są do:

1. Niezwłocznego przekazania informacji na ten temat wychowawcy, pedagogowi szkolnemu, pedagogowi specjalnemu, psychologowi lub Dyrekcji szkoły.
2. Wychowawca/pedagog/psycholog/Dyrekcja przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wstępne zweryfikowanie informacji o doznawanej przemocy i rozpoznanie sytuacji ucznia, z uwzględnieniem następujących zasad:
 - a) rozmowa powinna mieć uzasadniony powód ,
 - b) uczniowi powinno się zapewnić odpowiednie miejsce, czas i warunki do rozmowy,
 - c) powinna zostać sporządzona dokumentacja (notatka służbowa),
 - d) w trakcie rozmowy należy przedstawić cel rozmowy, zapewnić o bezpieczeństwie rozmowy i konieczności jej przeprowadzenia, należy również poinformować ucznia o konieczności zawiadomienia o wystąpieniu lub podejrzeniu występowania przemocy
 - e) powinno zostać udzielone doraźne wsparcie, a także ustalony stan emocjonalny ucznia, zakres przemocy, osoby chroniące dziecko i stopień zagrożenia.

3. W przypadku oceny sytuacji ucznia pracownik może skorzystać z narzędzia pomocowego w postaci załącznika: „Postępowanie w związku z wystąpieniem przemocy wobec dziecka dla pracowników oświaty” .
4. Pedagog/psycholog sporządza opis sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia.
5. Pedagog/psycholog przekazuje rodzicom/opiekunom prawnym (niekrzywdzącym) dziecka listę placówek pomocy dziecku i pisemne zobowiązanie do konsultacji ze specjalistą.
6. Dyrektor szkoły powołuje Zespół Do Spraw Ochrony Małoletnich: Dyrektor, pedagog szkolny i specjalny, psycholog i wychowawca, który zobowiązany jest do opracowania planu pomocy dziecku i wsparcia rodziny oraz zadecydowania o podjęciu działań interwencyjnych, którymi są:
 - rozmowa z rodzicem lub opiekunem niekrzywdzącym (ustalenie wspólnie zakresu działań pomocowych i wsparciowych, poinformowanie o konsekwencjach prawnych i obowiązku zgłaszania przez szkołę do sądu rodzinnego lub prokuratury przypadków przemocy)
 - uruchomienie procedury Niebieskiej Karty
7. Zespół Do Spraw Ochrony Małoletnich monitoruje realizację planu pomocy dziecku i wsparcia rodziny.
8. W sytuacji gdy przemoc nie została zahamowana, Dyrektor szkoły zawiadamia sąd rodzinny i/lub prokuraturę, powiadamia policję. Dalszy tok postępowania należy do kompetencji powiadomionych instytucji.

Rozdział IV

ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO INTERNETU

Uczniowie ZSP Nr 1 im. Jana Szczepanika w Krośnie zobowiązani są do ograniczenia korzystania z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych w trakcie przerw międzylekcyjnych. Podczas lekcji wymagane jest odkładanie telefonów komórkowych na specjalnie wyznaczone do tego miejsce. Powinno to być egzekwowane i weryfikowane przez nauczycieli na początku lekcji. Korzystanie z nich w trakcie lekcji dozwolone jest za zgodą nauczyciela.

Pracownicy szkoły zobowiązani są wyłączać lub wyciszać osobiste urządzenia elektroniczne w trakcie lekcji. Nie powinni także nawiązywać kontaktów z uczniami za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Rozdział V

ZASADY POSTĘPOWANIA ORAZ PLAN WSPARCIA MAŁOLETNIEGO WOBEC KTÓREGO DOSZŁO DO KRZYWDZENIA

W sytuacji powzięcia informacji o doświadczaniu przemocy przez dziecko, lub posiadania podejrzenia, że taka sytuacja może mieć miejsce, aby ochronić dziecko przed wtórną wiktymizacją oraz traumatyzacją konieczne jest:

- a) szybkie reagowanie,
- b) niezwłoczne otoczenie opieką psychologiczną (w razie potrzeby także medyczną),
- c) niedopuszczanie do kilkukrotnego opisywania przez skrzywdzonego przemocy, której doświadczył,
- d) zapobieganie stereotypowym podejściom do ofiar.

Po zdiagnozowaniu sytuacji małoletniego, udzieleniu mu doraźnego wsparcia oraz wdrożeniu procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego szkolny zespół d.s. ochrony małoletnich opracowuje plan pomocy dziecku i rodzinie. Plan ten ma na celu zorganizowanie działań pomocowych i wspierających. Zakres planu zależy od sytuacji dziecka, rodzaju doświadczanej przemocy, chęci współpracy ze strony rodziców/opiekunów, jednak powinien obejmować 3 główne obszary: analizę sytuacji dziecka i rodziny, udzielenie wsparcia i podjęte działania oraz konsekwencje i opis dalszego postępowania.

Analizy sytuacji szkolnej i osobistej dziecka krzywdzonego lub podejrzewanego o to, że jest krzywdzone dokonuje szkolny zespół d.s. ochrony małoletnich. Ocena taka powinna obejmować bieżącą sytuację szkolną (jeśli ta uległa zmianie, to także przeszłą), informacje na temat faktycznej sytuacji domowej dziecka, możliwości kontaktu i współpracy z niekrzywdzającym rodzicem lub opiekunem, poziom zagrożenia dziecka powtórą przemocą a także jego stan emocjonalny.

Udzielenie wsparcia dziecku i jego rodzinie powinno polegać na doraźnym wsparciu w trakcie rozmowy, podczas której :

1. Zadbaj o sprzyjające warunki rozmowy
 - oddzielny pokój,
 - z dala od osób postronnych,
 - brak pośpiechu.
2. Przyjmij pozycję ciała dostosowaną do pozycji dziecka: usiądź lub przykucnij.
3. Używaj języka zrozumiałego dla dziecka.
4. Okazuj dziecku szacunek, akceptację i empatyczne zrozumienie.
5. Bądź cierpliwy – dziecko może zaprzeczać prawdzie.
6. Nie naciskaj na dziecko - wyznanie całej prawdy może łączyć się z ogromnym lękiem.

7. Unikaj naprowadzania dziecka na odpowiedzi, które chciałbyś usłyszeć.
8. Okaż zrozumienie, że nie łatwo jest mówić o trudnych sprawach, zwłaszcza jeśli dotyczą rodziny.
9. Pochwal za odwagę podjęcia rozmowy tj. nie za treść rozmowy, lecz za to, że mówi.
10. Bądź świadomy oznak zaniepokojenia dziecka o los rodziców – nie wypowiadaj przy nim negatywnych opinii o rodzicach.
11. Nazwij przemoc – przemocą i pokaż dziecku, że nie jest winne tego, co zrobił dorosły.
12. Wesprzyj dziecko – utwierdź w przekonaniu, że nie tylko je to spotkało, że wiele dzieci przeżywa podobne problemy.
13. Wyjaśnij dziecku w przystępny sposób co zamierzasz dalej robić.
14. Pamiętaj, jak trudna jest sytuacja dziecka ze względu na wstyd, poczucie winy, strach przed ponownym skrzywdzeniem, tajemnicę, lojalność wobec sprawcy przemocy.

Istotne jest także objęcie małoletniego pomocą psychologiczno – pedagogiczną w formie regularnych lub wynikających z potrzeby spotkań z psychologiem lub pedagogiem, mających na celu wsparcie i wzmocnienie dziecka w trudnej sytuacji.

W ramach opracowywania planu pomocy, należy także przygotować listę specjalistów, ośrodków, fundacji, grup wsparcia, mogących udzielić pomocy zarówno dziecku jak i jego rodzinie oraz działających na rzecz dzieci i przeciwdziałaniu przemocy. Pomocne także mogą okazać się numery telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży oraz dla osób doświadczających przemocy domowej.

Wskazane jest pisemne zobowiązanie rodzica do podjęcia konsultacji specjalistycznych lub konkretnych działań, wynikających z zabezpieczenia małoletniego i zapewnienia mu pomocy. Nie wywiązywanie się rodzica z ustaleń skutkować będzie podejmowaniem dalszych działań interwencyjnych, w tym powiadomieniem odpowiednich służb i organów, o czym rodzic musi zostać poinformowany.

Skuteczność podjętych działań, jakoś współpracy z rodzicami/opiekunami oraz sytuacja dziecka powinna być monitorowana przez szkolny zespół, a plan modyfikowany w zależności od potrzeb i sytuacji.

Rozdział VI

ZASADY PROWADZENIA DOKUMENTACJI SZKOLNEJ W ZAKRESIE OCHRONY MAŁOLETNIICH PRZED KRZYWDZENIEM

Na terenie placówki obowiązuje rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia/ krzywdzenia małoletnich oraz protokołów interwencji. Dokumentacja ta obejmuje: notatkę służbową z rozmowy z małoletnim, analizę sytuacji małoletniego, plan pomocy małoletniemu oraz jego rodzinie, kopie wszystkich pism i zawiadomień wysyłanych do innych instytucji i organów.

W/w dokumenty przechowywane są w gabinecie koordynatora szkolnego zespołu d.s. ochrony małoletnich, a wgląd do nich mają tylko członkowie tego zespołu. Ze względu na wysoką wrażliwość danych zawartych w rejestrze, przechowywane one są pod kluczem.

Rozdział VII

ZASADY I SPOSÓB UDOSTĘPNIANIA RODZICOM LUB PRAWNYM OPIEKUNOM, NAUCZYCIELOM, UCZNIOM STANDARDÓW DO ZAZNAJOMIENIA SIĘ Z NIMI

Opracowane procedury zostaną udostępnione rodzicom poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej szkoły oraz podczas specjalnie zorganizowanego spotkania z koordynatorem zespołu.

Uczniowie, zostaną zaznajomieni ze standardami podczas godzin wychowawczych. Ponadto na terenie placówki rozwieszane będą ulotki informacyjne.

Nauczycielom standardy przedstawione zostaną podczas zebrania rady pedagogicznej, a także udostępnione do wglądu poprzez dziennik elektroniczny.

Rozdział VIII

ZAKRES KOMPETENCJI OSOBY ODPOWIEDZIALNEJ ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU PLACÓWKI DO STOSOWANIA STANDARDÓW W PLACÓWCE

W związku z wprowadzeniem standardów ochrony małoletnich w Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 im. Jana Szczepanika w Krośnie powołany został Zespół Do Spraw Ochrony Małoletnich w składzie:

- Koordynator Zespołu – Pedagog szkolny
- Członkowie Zespołu:
 - Wicedyrektor do spraw wychowania,
 - Pedagog specjalny,
 - Psycholog szkolny,
 - Wychowawca klasy, do której uczęszcza małoletni wobec, którego doszło do przemocy lub zaistniało podejrzenie o możliwości wystąpienia jej.

W/w osoby zostały wybrane do uczestniczenia w pracach zespołu ze względu na :

- a) umiejętności współpracy z różnymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci,
- b) posiadaną wiedzę oraz doświadczenie,
- c) kompetencje w zakresie udzielania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego,
- d) znajomość obowiązujących przepisów i procedur.

Członkowie Zespołu opracowują, wdrażają, monitorują oraz weryfikują standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem. Zespół powinien także realizować zadania, wynikające z przyjętej procedury postępowania w sytuacji powzięcia informacji, że uczeń doświadcza przemocy lub podejrzenia, że może jej doświadczać, takie jak:

- koordynator – kieruje pracą zespołu;
- wychowawca - może podjąć rozmowę z dzieckiem, ocenia sytuację dziecka, uczestniczy w opracowaniu planu pomocy rodzinie, wspólnie z zespołem podejmuje decyzje o działaniach interwencyjnych, monitoruje realizację planu pomocy;
- psycholog/pedagog/pedagog specjalny – powiadamia pozostałych członków szkolnego zespołu, przeprowadza rozmowę z dzieckiem, ocenia sytuację dziecka, sporządza notatkę do dokumentacji szkolnej, przygotowuje listę placówek pomocy dziecku i rodzinie oraz zobowiązanie rodziców do konsultacji specjalistycznej, uczestniczy w opracowaniu planu pomocy dziecku i rodzinie, wspólnie z zespołem podejmuje

decyzje o działaniach interwencyjnych, monitorują realizację zobowiązań przez rodzinę, udziela wsparcia psychologicznego dziecku;

- dyrektor szkoły – wspólnie z zespołem szkolnym podejmuje decyzję o działaniach interwencyjnych, zawiadamia sąd rodzinny, prokuraturę, policję, pogotowie;

Rozdział IX

PODSTAWA PRAWNA, PRZYDATNE DOKUMENTY

Podstawa prawna:

- Ustawa z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.) – art. 22b, art. 22c.
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.) – art. 2 pkt 1-8, art. 26, art. 99 pkt 4.
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606) – art. 7 pkt 6.
- Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17.) – art. 266 § 1 i 2.

Przydatne dokumenty:

- Procedury postępowania w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia, że uczeń doświadcza przemocy (zał. 1)
- Kwestionariusz do oceny sygnałów ostrzegawczych mogących wskazywać, że dziecko jest ofiarą przemocy (zał. 2)
- Niebieska Karta część A i B (zał. 3)
- Zobowiązanie rodzica do podjęcia konsultacji specjalistycznej (zał. 5)
- Prośba do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną ucznia (zał. 6)

Dodatkowe źródła informacji:

- Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
- www.niebieskalinia.pl